

DUNYONING TOP 1000 TALIGIGA KIRGAN OTMLARDA CHET TILLARINI O'QITISHNING ZAMONAVIY METOD VA TEXNOLOGIYALARI

Ilmiy rahbar: Yuldasheva F.F

O`zDJTU katta o`qituvchisi

Talaba: Hasanova Marvarid

O`zDJTU 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada dunyoning top 1000 taligiga kirgan Universitetlarda chet tillarini o'qitish metodi haqida so'z boradi. Bunda chet mamlakatlaridagi tizim bilan boshqa mamlakatlardagi metodlar solishtiriladi.

This article talks about the method of teaching foreign languages in the world's top 1000 universities. In this case, the method in foreign countries is compared with the methods in other countries.

В данной статье рассказывается о методике преподавания иностранных языков в 1000 лучших университетах мира. При этом метод в зарубежных странах сравнивают с методами в других странах.

Kalit so'zlar: CEFR, IELTS, IDP, BULATS, texnologiya, integratsiya

Chet til o'qitish metodi deyilganda chet til o'rgatishning amaliy, umumta'limiy, ilmiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlariga erishuvni ta'minlovchi muallim va o'quvchi faoliyatining majmuasi tushuniladi. Metod atamasi "ta'lim usullari yig'indisi" va "ta'limning yo'nalishi" ma'nolarida qo'llaniladi. Birinchisi ta'lim nazariyasida jarayon metodlar ma'nosida ishlatilsa, ikkinchi ma'noda uni o'qitish metodikasi tarixiga oid asarlarda uchratishimiz mumkin. Masalan, chet til o'qitishning tarjima metodi, to'g'ri metod, ongli-qiyosiy metod, an'anaviy metod, intensiv metod va boshqalar hisoblanadi. [1, p.217]

Cambridgeda chet tillari bo'yicha test tizimi qay darajada rivojlangan?

Linguaskill, BULATS, Cambridge ingliz tilini joylashtirish testi va yosh o'quvchilar uchun ingliz tilini joylashtirish testi singari ko'p darajali testlar bir testda CEFRning ko'p darajalarini qamrab oladi. Ular talabalarning aralash qobiliyatli guruhlarini darajasini aniqlash va ularni kerakli ingliz tilini o'rganish dasturlariga joylashtirish yoki kerakli imtihonlarga kirish uchun ishlatiladi. Cambridge

Assessment English shuningdek IELTS testining ishlab chiqaruvchisi hisoblanadi. Cambridge University Press bilan hamkorlikdagi Cambridge Exams Publishing kompaniyasi o'quvchilarga test sinovlariga tayyorgarlik ko'rish va mashq qilishda yordam berish uchun Kembrij brendi ostida IELTS manbalari va materiallarini ishlab

chiqaradi. IELTS xalqaro tashkilotlarning hamkorligi tomonidan boshqariladi Britaniya Kengashi, Cambridge Assessment English va IDP Education. [4, p.40]

Bull va Ma (2001) ma'lumotlariga ko'ra, texnologiya til uchun o'quvchilarga resurslarni taklif qiladi. Harmer (2007) va Gench Iter (2015) ta'kidlaganlarki, o'qituvchilar o'quvchilarni rag'batlantirishlari kerak. Muvaffaqiyatga erishish uchun kompyuter texnologiyalaridan foydalanish orqali tegishli til faoliyatni topish o'rganiladi. Klements va Sarama (2003) texnologik vositalardan foydalanishni e'lon qiladilar. Materiallar o'quvchilar uchun foydali bo'lishi kerak. Harmer (2007) ga ko'ra, kompyuterga asoslangan tildan foydalanish jarayoni o'quvchilarda hamkorlikda ishlashni yaxshilaydi. Bundan tashqari, Tomlison (2009) va Gench Iter (2015) aytishicha, kompyuterga asoslangan faoliyatlar o'quvchilarga tezkor ma'lumot va tegishli materiallar yetkazib beradi. Ular o'sha internet materiallaridan foydalanishga o'quvchilarni undashdir. Bundan tashqari, Larsen-Friman va Anderson (2011) texnologiya o'qitish resurslarini taqdim etadi va o'quvchilarga o'rganish tajribasini olib kelishadi. [5, p.148]

Texnologiyani qo'llash orqali o'quvchilarga ko'plab haqiqiy materiallar taqdim etilishi mumkin, til o'rganishga undashi mumkin. Texnologiya har doim o'qitish va ta'lim muhitining muhim qismi bo'lib kelgan. Bu o'qituvchilar kasbining muhim qismi bo'lib, u orqali ular o'quvchilarni o'rganishlarini osonlashtirish mumkin. O'qitish va o'qishda texnologiya haqida gapirganda, "integratsiya" so'zi ishlatiladi. Texnologiya kundalik hayotimizning bir qismi bo'lganligi sababli, integratsiya g'oyasini qayta ko'rib chiqish vaqti keldi. Texnologiyani o'quv dasturiga kiritish va ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun texnologiyani o'qitishga kiritish maqsad qilib qo'yildi. Ya'ni, texnologiya o'rganish tajribasining ajralmas qismiga aylanadi va texnologiya tufayli o'qitish uslubi o'zgartirildi. Tadqiqotchilar buni davom ettirdilar. Bu ikkalasini ham qoniqtiradio'quvchilarning vizual va eshitish sezgilari. Lam va Lourens (2002) va Pourhoseinga ko'ra Gilakjani (2017), texnologiya o'quvchilarga o'z o'quv jarayonini sozlashda yordam beradi va ular buni qila oladilar o'qituvchilari taqdim eta olmaydigan ko'plab ma'lumotlarga ega bo'lishlari mumkin. [2, p.39]

Integratsiya texnologiyalaridan muvaffaqiyatli foydalanish sirlari.

1. O'qituvchilar integratsiya strategiyalarini hisobga olgan holda texnologiya rejasini amalga oshirishlari kerak.
2. O'quvchilarning bilim olishini ta'minlash uchun kasbiy rivojlanishga alohida e'tibor qaratish lozim va texnologiyaning afzalliklari bilan tanish bo'lmagan o'qituvchilarning munosabatlarini o'zgartirish lozim.
3. Texnologiya rejasi o'quv dasturlari standartlari bilan chambarchas bog'liq bo'lishi kerak. O'qituvchilar kerak texnologiyalarni integratsiyalashganda qaysi ta'lim usuli eng samarali ekanligini bilishi kerak.

4. Kompyuter texnologiyasi o'quv faoliyatining ajralmas qismi bo'lib, u orqali ko'nikmalar paydo bo'lishi uchun o'quvchilarga topshirilishi kerak.
5. Til o'qituvchilari o'z o'quvchilarini tilni rivojlantirishda ko'nikma hosil qilishda texnologiyadan foydalanishga undashlari kerak.
6. Universitetlar texnologiyani o'qitish va o'qitish dasturlarining muhim qismi sifatida ko'rishlari kerak.
7. Texnologiya mutaxassislari undan dars berishda foydalanadigan o'qituvchilarga qo'shimcha yordam ko'rsatishlari kerak.
8. O'qituvchilar kompyuter texnologiyalaridan foydalanishda o'z o'quvchilariga namuna bo'lishi kerak (MEB, 2008; Pourhossein Gilakjani, & Sabouri, 2017).
9. O'qituvchilar texnologiyaga asoslangan dars materiallarini yaratishi kerak. Ushbu materiallar faqat texnologiya masalalariga emas, balki o'qitish va o'rganishga e'tibor qaratilishi kerak.
10. O'qituvchilar texnologiyani o'quvchilarga yo'naltirilgan yo'llarini topishlari kerak.
11. O'qituvchilar o'z o'quvchilarining o'rganishida yo'l ko'rsatuvchi va yordamchi sifatidagi rollarini bilishlari kerak.
12. Texnologiyaning integratsiyalashuvini engillashtirish uchun, etarli darajada qo'llab-quvvatlash va texnik yordam o'qituvchilar uchun taqdim etilishi kerak. [3, p.69]

Xulosa qilib aytganda, chet til o'rganish ko'p qirrali ta'limot bo'lib, bu jarayonda inson murakkab psixologik o'zgarishlarni boshdan kechiradi. Jumladan ona tili bilan chet tilini taqqoslash jarayoni yuzaga keladi. Bu jarayonda o'rgatishning turli metod va texnologiyalaridan foydalaniladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida chet til bilan ona tilini taqqoslab o'rgatish samarali natija beradi.

References:

1. Juraboyev, B. B. (2020). Ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv. *Science and Education*, 7(7), 215-220.
2. Samarova, S. R. (2019). Methods and technologies for the development of creative thinking of pupils. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 7(10), 37-43.
3. Rahmanova, M.Q (2020). Ta'lim jarayonida o'quv munozaralarini tashkil etishda o'qituvchining pedagogik mahorati, ijodkorligi va faolligi. "Oriental Art and Culture" *Scientific-Methodical Journal*, 4 (4), 68-73.
4. Xatamova N.Q, Mirzayeva M.N, "Ingliz tili darslarida qo'llaniladigan interfaol usullar" (uslubiy qo'llanma), Navoiy, 2006, 40-bet.
5. Xodjiyev M, Qahhorova M. "Chet tili o'qitish metodikasi" *Fan va texnologiya*, 2021, 148-bet.